

Minkó-Miskovics Mariann

A fegyveresen elkövetett rablás a 19. század második felében*

1. Bevezetés

Avagyon elleni erőszakos bűncselekmények között a rablás mindig is kiemelt jelentőséggel rendelkezett, és már az első modern magyar büntető törvénykönyvben, az 1878. évi Csemegi-kódexben¹ is megjelent a zsarolással együtt, egy külön fejezetben szabályozva. A Csemegi-kódex emellett már több olyan bűncselekményt is tartalmazott, amelyek esetében a fegyveres elkövetés minősítő körülményként jelent meg.² A jelenleg leggyakrabban elkövetett vagyon elleni bűncselekmény,³ amely a „fegyveresen” minősítéssel is rendelkezik, a fegyveresen elkövetett rablás ugyanakkor a Csemegi-kódexben még nem szerepelt: a jogalkotó nem szolt a kapcsolódó tényállásról vagy minősített esetről, azonban a korabeli bírósági gyakorlatban már előfordult, és a jogi szakirodalom is részletesen foglalkozott a fegyveresen elkövetett rablás kérdéskörével. Ennek alapján felmerülhet viszont a kérdés, hogy a jogalkotó mégis milyen indokok alapján nem szabályozta a Csemegi-kódexben a fegyveresen elkövetett rablás⁴ bűncselekményét, és hogyan munkálta ki és értelmezte azt a joggyakorlat és a jogirodalom.

2. A jogszabályi háttér: a rablás tényállása és a fegyver fogalma

A Csemegi-kódex⁵ kifejezetten nem tartalmazta a fegyveresen elkövetett rablás tényállását, kizárólag a rablás alapesetét⁶ és speciális (dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás és lopás minősített esete)⁷, illetve minősített eseteit⁸ foglalta magában, és szabályozta az 1961. évi büntető törvénykönyv hatálya lépéséig.⁹ A Csemegi-kódex esetében a jogalkotó inkább az erőszakra összpontosított, és az erőszak részeként kezelte a fegyvert, nem pedig minősítő körülményként.¹⁰ A rablás bűncselekményét megvizsgálva így egyértelműen megállapítható, hogy a jogalkotó nem szándékozott a „fegyveresen” minősítést a rablás törvényi tényállásának minősítő körülményeként meghatározni.¹¹ Így a fegyveresen elkövetett rablás szankciója megegyezett a rablás alaptényállásának büntetésével, azaz öt évtől tíz évig terjedő fegyház kiszabását tette lehetővé a törvény.¹² Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Csemegi-kódex harmadik novellája 1948-ban a lőfegyver szándékos bűncselekmény során történő alkalmazása vagy a szándékos bűncselekmény elkövetése során lőfegyverrel történő fenyegetés esetére súlyosabb büntetés kiszabását tette lehetővé, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető ren-

delkezés alá nem esett. Ennek megfelelően fegyveresen elkövetett rablás esetén a tettest tíz évig terjedő fegyházal lehetett sújtani,¹³ ami a rablás eredeti büntetési tételeit megvizsgálva, nem tekinthető lényeges változásnak.

A fegyveresen elkövetett rablás vizsgálata során a nehézséget a minősítés hiánya mellett az okozza, hogy a Csemegi-kódex hatálya alatt több olyan jogszabály¹⁴ is megalkotásra került, amely részletesen foglalkozott a fegyverekkel, de nem határozta meg azoknak a fogalmát, és egészen 1963-ig nem került elfogadásra olyan magyar jogszabály, amelynek eredményeként értelmezhető lett volna az egyes fegyverrel elkövetett bűncselekmények tényállásában, illetve a joggyakorlat keretében is használt „fegyver” fogalma.¹⁵ Az egyetlen magyar jogszabály, amely megkísérelte a fegyverek fogalmának meghatározását, egy 1914. évi miniszterelnöki rendelet volt, amely szerint fegyvernek minősül a lőfegyver és a szálfegyver.¹⁶ Ez azonban büntetőjogi szempontból nem tekinthető alkalmazandónak megfelelő utaló rendelkezés hiánya miatt, és emellett sokkal inkább a későbbi „visszaélés” bűncselekményhez kapcsolódik.

Meg kell jegyezni, hogy magyar jogszabály hiányában is rendelkezésre állt a fegyver fogalma tekintetében iránymutatás, mivel az osztrák, illetve a német jogalkotó meghatározta a „fegyver” fogalmát, és figyelemmel az Osztrák–Magyar Monarchia, illetve a Német–ausztriai Köztársaság fennállására, egyes jogszabályokat a magyar területeken is alkalmazni kellett.¹⁷ Így az 1852. évi osztrák fegyverpátenst¹⁸ és – részletes magyar jogszabály híján kiegészítő rendelkezésként – az 1938. évi német fegyvertörvényt¹⁹ egy ideig Magyarországon is alkalmazták. Az osztrák jogszabály sem határozta meg ugyanakkor a fegyver fogalmát pontosan, hanem a tiltott fegyvereket (török, marokkések, tölcéses puskák) sorolta fel.²⁰ A német fegyvertörvény meghatározta a lőfegyver és a szűrő-, illetve vágófegyver fogalmát, mintegy két alkategóriát (műszaki és nem műszaki értelemben vett fegyverek)²¹ kialakítva a fegyverek tekintetében. E szabályozás szerint olyan fegyverek tekinthetők lőfegyvereknek, amelyeknél egy csövön keresztül lövedék vagy sörét lőhető ki robbanógázok vagy sűrített levegő segítségével.²² Emellett szűrő- vagy vágófegyvereknek azok a fegyverek minősülnek, amelyek természetüknél fogva alkalmasak arra, hogy szúrás vagy vágás útján sérüléseket okozzanak.²³

3. A fegyveresen elkövetett rablás a joggyakorlatban

A fegyveresen elkövetett rablás bűncselekménye a korabeli joggyakorlatban több alkalommal is megjelent, azonban a kapcsolódó joggyakorlat lényegesen szűkebb körű volt, mint a Csemegi-kódexben a lopás minősített eseteként létező fegyveres lopás.²⁴ A legtöbb, fegyverrel kapcsolatos bírósági határozat is ebből adódóan a fegyveres lopáshoz kapcsolódik,²⁵ mindezzel együtt több bírósági határozat foglalkozott a fegyveresen elkövetett rablással

mint a rablás – megfelelő minősítő körülmény hiányában létrejött – alapesetével.

A joggyakorlat szerint rablás bűncselekménye valószínűleg, amennyiben az elkövető az elvétel alkalmával megfélemlítés érdekében egy²⁶ vagy több lövést ad le,²⁷ hiszen a lövés által kifejtett erőszak is a rablás bűncselekményének alapesete körébe tartozik.²⁸ Emellett a rablás bűncselekményének megállapítására került sor akkor is, amikor a vádlott a kocsmárost agyonlövessel fenyegette,²⁹ illetve amikor a vádlott forgópisztollyal³⁰ kényszerítette a sértettet pénz átadására.³¹ Ugyancsak rablás bűncselekményét állapította meg a bíróság, amikor két álarcos tettes forgópisztollyal, késsel és baltával felfegyverkezve hatolt be egy lakásba, és vette el a pénzt.³² Ezzel szemben – meglepő módon – rablásnak tekintendő lopás került megállapításra, amikor két tettes forgópisztolyt és vasvilágítást használva támadta meg a csőszöket, és a kocsira rakott búzakévekkel elhajtottak.³³ Megjegyzendő ugyanakkor, hogy abban az esetben, ha az elkövető nem kifejezetten a rablás bűncselekményének elkövetése érdekében használta a fegyverét, hanem az őt üldöző rendőröktől való menekülése során, nem valósul meg a rablás bűncselekménye.³⁴

A jogalkalmazó szerint rablás bűncselekményének kísérlete valósul meg, amennyiben a sértettek fegyvereiket mutogatták, azonban a rablás bűncselekménye nem vált befejezetté, mert az erélyes ellenállás miatt megfutamodtak.³⁵ Ugyancsak a bűncselekmény kísérlete valósul meg akkor, amikor a vádlottak egy pusztai birtokost lövésekkel pénzének átadására akartak kényszeríteni,³⁶ illetve amikor a rablás során egy személyt agyonlőttek, és egy másikat életveszélyesen megsebesítettek – ez utóbbi esetben szándékos emberölés és szándékos emberölés kísérletével kapcsolatos rablási kísérlet megállapítására került sor.³⁷

A későbbi büntető törvénykönyvekben megjelenő „fegyveresen” és „felfegyverkezve” minősítések³⁸ cizellálódásának előfutáraként értelmezhetők azok a bírósági határozatok, amelyek szerint rablás bűncselekménye állapítható meg, amikor az elkövető a bűncselekményt egy fegyverként használt bottal valósította meg, és ezzel kényszerítette a sértettet az elvétel túsérésére.³⁹ Hasonlóan fogalmazott a jogalkalmazó egy olyan jogeset tekintetében, amikor a tettes éjnek idején, felfegyverzetten két birka átadására kényszerített egy juhászbojtárt.⁴⁰ Ezt erősítette meg azon bírósági határozat is, amely a fejsze és a bicska rablás elkövetése során történő használatát felfegyverkezve elkövetettként értékelte.⁴¹

A joggyakorlat foglalkozott a tettesség–társtettesség kérdéskörével is, hangsúlyozva, hogy a rablás bűncselekményénél elkövető az, aki fegyveres jelenlétével fokozza az erőszakot,⁴² illetve tettestársaként a rablás bűncselekménye során együttes megjelenésben, elhelyezkedésbe részt vesz.⁴³ Amennyiben a fegyver használatánál nem volt jelen a tettestárs, nem büntethető rablás miatt.⁴⁴

4. A fegyveresen elkövetett rablás jogirodalmi oldala⁴⁵

A fegyveresen elkövetett rablás tekintetében elsőként ki kell emelni, hogy a jogalkotó vélhetően azért nem tartotta szükségesnek a „fegyveresen” minősítés külön történő szabályozását, mert a fegyver használata – vagy adott esetben magánál tartása⁴⁶ – már szükségszerűen erőszakot vagy fenyegetést tételezett fel az elkövető oldalán.⁴⁷ Emellett a rablás esetében – a fegyverre tekintet nélkül – az erőszak vagy fenyegetés révén okozott erőszak kizárólag a könnyű testi sértés határáig terjedhet.⁴⁸

A rablás bűncselekményének vonatkozásában Angyal Pál úgy vélekedett – hivatkozva a korabeli joggyakorlatra a rablási erőszak körében –, hogy az elkövethető fegyveresen is. Angyal több művében részletesen foglalkozott ezzel a kérdéssel is, rámutatva a más országokban fellelhető, rablásra vonatkozó szabályozás releváns részeire, így különösen a „fegyveresen” minősítésre, utalva a már korábban említett német szabályozásra.⁴⁹ Angyal kiemeli – és a fegyveresen elkövetett rablás tekintetében ez a rész tekinthető rendkívül relevánsnak – azt, hogy a rablás összetett bűncselekmény, amelynek során a dologelvétel a cél és a személy elleni erőszak az eszköz.⁵⁰ A személy elleni erőszak esetében ugyanakkor közömbös annak módja.⁵¹ Angyal megállapította azt is, hogy az erőszak mellett – figyelemmel a Csemegi-kódex rablásra vonatkozó egyéb rendelkezéseire – a fenyegetés esetében is megjelenik a fegyver és a fegyveres elkövetés lehetősége.⁵²

A korabeli joggyakorlat szerint ugyanakkor a fegyver nemcsak a műszaki értelemben vett fegyver, hanem minden olyan eszköz is, amely a testi épség és az emberi élet veszélyeztetésére alkalmas, mint például a puska, kapa, fejsze, vasvilla, csákány, kés.⁵³ Angyal a fegyverek tekintetében teljes mértékben a német szabályozást követte,⁵⁴ hiszen elkülönítette azokat (műszaki és nem műszaki értelemben vett fegyverek) és az emberi élet kioltására alkalmas más eszközöket vagy anyagokat. A német szabályozáshoz képest azonban azok értelmét eltérően magyarázta, hiszen az élet kioltására alkalmas más szerek, illetve az élet anyagok körébe kizárólag a robbanóanyagokat és robbanószerkezeteket sorolta. Ezek az eszközök alkalmasak akár egész kis mennyiségben az emberi élet kioltására, de a gazdasági életben más célokra nem használhatók, továbbá amelyek nem tartoztak a fegyver, lőszer, robbanóanyag vagy robbanószer fogalma alá, de összetételük olyan, hogy használatba vételük az emberi élet kioltását eredményezi, mint például az életpusztító folyadékok vagy gázok. Ezzel szemben Angyal eltérő kategóriákat alakított ki: fegyveresen (ideértve a műszaki és nem műszaki fegyverfogalmakat is) és felfegyverkezve minősítéseket, azonban ezek fogalmát kifejezetten nem határozta meg.

A jogirodalom vonatkozásában kiemelendő Kecskeméti Bálint albiró tanulmánya is, amelyben a bűncselekmény minősítés során használt eszközt vizsgálta. Ebben ugyanis – bár más bűncselekményt elemzett – megállapította, hogy a bűncselekmény során felhasznált eszköz minősége befolyásolja a bűncselekmény minősítését, amennyiben a

bűnözési szándék tartalma vitás. Álláspontja szerint például a töltött lőfegyver ölésre alkalmas eszköz, de ha az elkövető ellenfele feje felett sütötte el a lőfegyvert, akkor az ölési szándék megállapítása nehézségekbe ütközik, és véleménye alapján az elkövetési eszköznek nem szabad olyan minősítő hatályt tulajdonítani, amely mellett a tényállás alkotó elemei nem lennének alkalmazandók.⁵⁵

Ezt erősítette meg Edvi Illés Károly is, aki szerint amennyiben az elkövető a pisztolyt egy másik szobában lévő gyermekre irányozza azért, hogy a gyermeke életéért aggódozó anya a fenyegető veszély elkerülése érdekében a nála lévő pénzt vagy értéktárgyakat átadja, megvalósul a rablás bűncselekménye. A rablás akkor is megvalósul Edvi Illés szerint, amennyiben a rabló egyenesen az anyának szegezi fegyverét, és ezzel kényszeríti az értéktárgyak átadására.⁵⁶

5. A fegyveresen elkövetett rablás a korabeli kriminálstatisztikában

Megvizsgálva emellett a korabeli elérhető statisztikai adatokat,⁵⁷ megállapítható, hogy a rablás vagyoni elleni bűncselekményként kisebb jelentőséggel rendelkezett, mint más ilyen bűncselekmények,⁵⁸ azonban – tekintet-

tel arra, hogy a fegyver használata minden esetben az alaptényállás részét képezte – külön statisztikai adatgyűjtésre nem került sor a fegyveres rablás bűncselekménye vonatkozásában a szocialista magyar büntető törvénykönyv hatályba lépéséig.⁵⁹ Hacker Ervin vonatkozó munkái sem foglalkoznak egyáltalán a fegyveresen elkövetett rablással.

6. Összefoglalás

A fentiek alapján megállapítható, hogy a Csemegi-kódexben a fegyveresen elkövetett rablás még nem szerepelt, amelynek eredményeként a korabeli kriminálstatisztika sem foglalkozhatott megfelelően vele. Ez ugyanakkor nem jelentette azt, hogy a joggyakorlat és a jogirodalom ne ismerte volna fel a rablás során használt fegyver jelentőségét, és nem kísérelte meg elemzését és feldolgozását.

A fegyveresen elkövetett rablás ténylegesen megjelent a joggyakorlatban, és a későbbi büntető törvénykönyvekben megjelenő „fegyveresen” és „felfegyverkezve” minősítések cizellálódása is tetten érhető már, ugyanakkor a joggyakorlat gyakran összemosta azokat, különösen a jelen tanulmány keretei között bemutatott rablás bűncselekménye esetében, amelynek indoka az erőteljes német büntetőjogi hatás lehetett.

MINKÓ-MISKOVICS, MARIANN

Raub mit Waffe in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts (Zusammenfassung)

Unter den Gewaltdelikt gegen das Eigentum spielt der Raub seit jeher eine herausragende Rolle; der Raub wurde bereits in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts im ersten ungarischen Strafgesetzbuch, dem Kodex Csemegi geregelt. Der Tatbestand des Raubes beinhaltete jedoch – im Gegensatz zum heutigen Recht – noch nicht die Voraussetzung, dass es mit Waffe begangen wurde. Wegen Mangel an Rechtsvorschriften hat sich der Tatbestand des mit Waffen begangenen Raubs jedoch durch die Rechtsprechung d.h. durch eine Reihe von Gerichtsentscheidungen weiterentwickelt, die die spätere Klassifizierung von Raub mit Waffe und bewaffnetem Raub vorweggenommen hat. Neben der Rechtsprechung hat auch die zeitgenössische

juristische Literatur viel dazu beigetragen, den Straftatbestand des Raubes um die Qualifikation „mit Waffe“ zu erweitern. Nach der Schaffung des Kodex Csemegi haben sich die Rechtswissenschaftler unter Berücksichtigung der Erkenntnisse der zeitgenössischen deutschen Rechtsprechung und der juristischen Literatur eingehend mit dem Raub „mit Waffe“ begangen wurde befasst und ihn analysiert. Die Zielsetzung dieses Artikels ist es zu zeigen wie der Tatbestand des mit Waffen begangenen Raubs im Kodex Csemegi, in der dazugehörigen Rechtsprechung und in der juristischen Literatur erschien und wie diese von der zeitgenössischen deutschen Rechtsliteratur beeinflusst wurde.

MINKÓ-MISKOVICS, MARIANN

The Crime of Armed Robbery in the Second Half of the 19th Century (Abstract)

The crime of robbery has always been the most dangerous violent crime against property and was also included in the first modern criminal code of Hungary, the Codex Csemegi. The crime of robbery, contrary to the currently effective regulations, did not cover the qualification of ‘armed’. This, however, does not mean that

the crime of armed robbery has not existed: it has developed through the judicial practice in the second half of the 19th century. Through the judicial practice, the qualifications of ‘armed’ and ‘committed with a deadly weapon’ started to evolve and to differentiate from each other. Along with the judicial practice, the legal litera-

ture has also worked with the crime of armed robbery as after the Codex Csemegi was accepted, the legal experts analysed in details the crime of armed robbery. While covering this crime, these legal experts also analysed the results of the German legal praxis and legal literature in

this area. The aim of the present study is to show how the crime of armed robbery was introduced to the Codex Csemegi and in the legal praxis and how these laws and praxis were affected by the German law, praxis and legal literature.

Jegyzetek

* A tanulmány a Magyar Állam által finanszírozott Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj támogatásával készült.

¹ 1878. évi V. tc. a magyar büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről

² Lásd például a hatóságok, országgyűlési tagok vagy hatósági közegek elleni erőszak, a párviadal, a magánlak megsértése vagy a lopás bűncselekményeit.

³ <https://bsr.bm.hu/>.

⁴ Tanulmányomban a „fegyveresen elkövetett rablás” kifejezést használom, tekintettel arra, hogy a fegyver, mint minősítő körülmény nem jelent meg a Csemegi-kódexben és ennek eredményeként nem is értelmezhető a fegyver magánál tartása, illetve birtoklása vagy használatára minősítésként.

⁵ A Csemegi-kódex tekintetében – figyelemmel jelen tanulmány tárgyára – kiemelendő a vagyon elleni bűncselekmények fogalmának meghatározása is, amely esetében megállapítható, hogy Csemegi kifejezeten nem határozta meg, milyen cselekményi kör minősül vagyon elleni bűncselekménynek. A kapcsolódó elemzést részletesen lásd MADAI Sándor: *Új és régi értelmezési kérdések a vagyon elleni bűncselekmények köréből*. Debrecen, 2021. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kiadó, 9–12. p.

⁶ A Csemegi-kódexben foglaltak szerint a rablás alapesete akkor valószínűleg, amennyiben az elkövető ingó dolgot annak birtokosától vagy birtoklójától – az adott személy vagy más jelenlévő ellen alkalmazott erőszakkal vagy fenyegetéssel vesz el annak érdekében, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa. 1878. évi V. tc. 344. §.

⁷ 1878. évi V. tc. 345–346. §.

⁸ Uo. 348–349. §.

⁹ Az 1961. évi Btk. 1962. július 1. napján lépett hatályba.

¹⁰ Ennek megerősítését lásd például ANGYAL Pál – ISAÁK Gyula: *Büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről (1878:V. törvény-cikk) jegyzetekkel, utalásokkal egy joggyakorlatokkal*. Budapest, 1941. Grill Károly Könyvkiadó Vállalata. Az 1878. évi V. törvény-cikk indokolása a magyar büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről.

¹¹ Lásd például LÖW Tóbiás: *A magyar büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről (1878:5. tcz.) és teljes anyaggyűjteménye*. Budapest, 1880. Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság.

¹² 1878. évi V. tc. 348. §.

¹³ A büntető törvények egyes fogyatékosságainak megszüntetéséről és pótlásáról szóló 1948. évi XLVIII. törvény, 15. §.

¹⁴ Lásd például a fegyveradóról és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. tc., a vadászatnak és vadászatra használható fegyverek megadóztatásáról szóló 1875. évi XXI. tc., a fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. tc. némely rendelkezésének módosításáról szóló 1921. évi X. tc.

¹⁵ Erre az igényre mutat rá például egy korabeli erdélyi tanulmány is, amely a forgópisztolyra vonatkozó szabályozás hiányát fejti ki részletesen. NAGY Sándor: Törvényt a forgópisztolyra. *Erdélyrészi Jogi Közlemény*, 1908. 48. sz. 427–428. p.

¹⁶ A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.476. számú rendelete a fegyverek, stb. tartásának korlátozásáról 1. § (3) bekezdés.

¹⁷ A német jogot 1918 és 1919 és 1938 és 1945. között kellett alkalmazni a magyar területeken is. Gesetz vom 12. November 1918 über die Staats- und Regierungsform von Österreich, www.parlament.gv.at/dokument/PN/I-PN/8/imfname_639200.pdf; Gesetz vom

21. Oktober 1919 über die Staatsform, Unabhängigkeitserklärung. *StGBI. 484/1919*.

¹⁸ Kaiserliches Patent vom 24. Oktober 1852 betreffend die Bestimmungen über die Erzeugung, den Verkehr und den Besitz von Waffen und Munitionsgegenständen, dann das Waffentragen. *RGBl. 223/1852*.

¹⁹ Waffengesetz vom 18. März 1938. *Deutsches Reichsgesetzblatt*, Band 1938. Teil I, Nr. 31, S. 265–269.

²⁰ Az eredeti szöveg szerint: „Als verbotene Waffen werden erklärt: Dolche, Stilete, und hohlgeschliffene stilartige Messer, dreischneidige Degen, Trombone, Terzerole unter dem Maße von 7 Wiener Zollen, mit Inbegriff des Schaftes und Laufes, Windbüchsen jeder Art, Hand- und Glasgranaten, Petarden und Brandraketen, endlich alle verbogenen, zu tödlichen Unfällen geeigneten Waffen, was immer für einer Art, wie z.B. Stoßflinten, Degenstöße u. bgl. Zu den verbotenen Waffen sind auch alle jene Werkzeuge zu rechnen, deren ursprüngliche und natürliche Form absichtlich verändert erscheint, um damit schwerer vermunden zu können, sowie im Allgemeinen jedes versteckte, zu tödliche Unfällen geeignete Werkzeug welches seiner Beschaffenheit nach, weder nur Ausübung einer Kunst oder Gewerbs noch zum häuslichen Gebrauche bestimmt ist.” *RGBl. 223/1852*, 2. §

²¹ A műszaki és nem műszaki értelemben vett fegyverfogalom magyar elemzésének rövid kifejtését lásd a tanulmány 3. pontjában.

²² Az eredeti szöveg szerint: „Schußwaffen [...] sind Waffen, bei denen ein fester Körper durch Gas- oder Luftdruck einen Lauf getrieben werden kann.” Waffengesetz vom 18. März 1938. 1. § (1) bekezdés.

²³ Az eredeti szöveg szerint: „Hieb- oder Stoßwaffen [...] sind Waffen, die ihrer Natur nach dazu bestimmt sind, durch Hieb, Stoß oder Stich Verletzungen beizubringen.” Waffengesetz vom 18. März 1938. 2. §.

²⁴ 1878. évi V. tc. 337. §.

²⁵ A fegyveres lopás bűncselekménye tekintetében a joggyakorlat rendkívül széles körűnek tekinthető, főleg a „fegyver” fogalmának értelmezését tekintve. Így fegyvernek minősül a vonatkozó joggyakorlat szerint minden olyan szúró, vágó-, ütő- és robbantóeszköz, amelynek törvényellenes használatából sérelem származhat (C. 1896. okt. 21. 9635.), a fejsze (C. 1894. okt. 2. 7571., C. 1904. március 29. 2936.), a pisztoly (C. 1899. nov. 21. 2979.), továbbá minden eszköz, amivel másra nézve az ő életére vagy testi épségére nézve veszélyes helyzetet lehet teremteni.

A joggyakorlat ugyanakkor meglehetősen ellentmondásosan kezelte ezeket az eszközöket: egyes esetekben a fegyveres lopást megállapíthatónak ítélte, ha az adott eszköz véletlenül vagy hivatásnál fogva volt a tettesnél, míg más esetekben ezt az álláspontot elvetette. Lásd VAVRIK, Béla: *Grill-féle Döntvényár. Büntetőjog és bünvádi eljárás. I. Büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről (1878:V. t.-cz.)*. Budapest, 1905. Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, 653–654. p.

²⁶ II. 358. ANGYAL Pál – DEGRÉ Miklós: *Anyagi és alaki büntetőjog. Az érvényben levő törvényekben foglalt büntetőjogi szabályok összeállítás a iudikatura feltüntetésével*. Pécs, 1917. Büntügyi Szemle Kiadása, 455. p.

²⁷ K. 7247/1924. – B j. LXXVII. 182. – G XIX. 374.

²⁸ X. 364. ANGYAL–DEGRÉ 1917. 453. p.

²⁹ Bj. T. I. 136. ILLÉS, Károly: *A büntettekről, vétségekről és kihágásokról szóló magyar büntető törvénykönyvek magyarázata*. III. kötet. Budapest, 1899. Hornyánszki Viktor Könyvnyomdája, 113. p.

- ³⁰ C. 1891. márcz. 3. 99. sz. VAVRIK 1905. 663. p.; C. 1890. febr. 14. 8010/89. VAVRIK 1905. 665. p.
- ³¹ VI. 126. ILLÉS 1899. 113. p.
- ³² C. 1888. decz. 20. 3304. VAVRIK 1905. 662. p.
- ³³ V. 314. ILLÉS 1899. 130. p.
- ³⁴ K. 11.077/94. – Bj. XXX. 241.
- ³⁵ XXII. 294. ANGYAL–DEGRÉ 1917. 451. p)
- ³⁶ Btj. T. I. 136. 1. ILLÉS 1899. 113. p.
- ³⁷ VII. 341. 1. ILLÉS 1899. 136. p.
- ³⁸ Ennek elemzését lásd MISKOVICS Mariann: A fegyveres rablás bűncselekményének változásai a joggyakorlat és a kriminálstatistika tükrében. *JURA*, 2015. 1. sz. 244–250. p.
- ³⁹ K. 2499/1923. – Bj. LXXV. 176.
- ⁴⁰ X. 364. ILLÉS 1899. 113. p.
- ⁴¹ C. 1895. jan. 9., 11.1899. VAVRIK 1905. 663. p.
- ⁴² K. 6826/1925. Bj. LXXVIII. 141.
- ⁴³ K, 866 – 1920. – Bj. LXXII. 173.
- ⁴⁴ XVI. 92. ANGYAL–DEGRÉ 1917. 455. p.
- ⁴⁵ Megjegyzendő, hogy a fegyveresen elkövetett rablással ugyanakkor nem mindegyik korabeli jogtudós foglalkozott, tekintettel arra, hogy az említettek szerint a fegyveres rablás megjelenése a joggyakorlat-hoz köthető, így alapvetően érhető, hogy egyes korai tankönyvek, illetve kommentárok és egyéb anyagok nem foglalkoztak ezzel a témakörrel. Nem foglalkozott a fegyveres rablással egyáltalán Finkey Ferenc az 1902., 1905., 1909. és 1914. évi tankönyvében, Angyal Pál az 1912-ben kiadott tankönyvében, Heller Erik az 1938. évi tankönyvében, Balás Elemér 1901-ben kiadott tankönyvében. Ugyancsak figyelmen kívül hagyta a fegyveres rablás bűncselekményét Edvi Illés Károly 1895-ben és 1901-ben megjelent zsebkönyvében; de Kautz Gusztáv sem szólt róla 1881-ben kiadott tankönyvében. Schnierer Aladár sem említette 1885. évi törvénytárgyátában, ahogy Polgár Kálmán királyi ügyész sem vizsgálta a lőfegyverek és a rablás kapcsolatát.
- ⁴⁶ Vö. Fegyveres lopásra vonatkozó rendelkezések. Lásd FAYER, László: *A magyar büntetőjog kézikönyve*. Budapest, 1896. Franklin Társulat Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda, 365–367. p.
- ⁴⁷ Erre vonatkozóan lásd SCHNIERER, Aladár: *A büntettekről és vétségekről szóló magyar büntető-törvény (1878. V. t. cz) magyarázata*. Budapest, 1881. Franklin Társulat, Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda, 471. p.
- ⁴⁸ FINKEY, Ferenc: *A magyar büntetőjog tankönyve*. Budapest, 1902. Révai és Salamon Könyvnyomdája, 582. p.
- ⁴⁹ ANGYAL, Pál: *A magyar büntetőjog kézikönyve. II. kötet. A rablás és zsarolás*. Budapest, 1934. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. Kiadó, 16. p.
- ⁵⁰ ANGYAL 1934. 18. p.
- ⁵¹ Uo. 27. p.
- ⁵² Uo. 33. p.
- ⁵³ ANGYAL 1928. 58. p.
- ⁵⁴ A rablás bűncselekménye vonatkozásában megjegyzendő, hogy a kor legjelentősebb összehasonlító jogtörténeti művében, a Karl Birkmeyer által szerkesztett és 1905 és 1909 között kiadott *Vergleichende Darstellung des deutschen und ausländischen Strafrechts: vorarbeiten zur deutschen Strafrechtsreform*ban sem szerepel részletesen a rablás tekintetében a „fegyveresen” minősítés elemzése, illetve egyáltalán, a fegyver fogalmának értelmezése sem. A korabeli német jogirodalom ugyanakkor foglalkozott a fegyveres rablással, illetve a fegyver büntetőjogi fogalmával is, így például Kurt Stock 1929. évi doktori értekezése (*Die Waffe im Deutschen Reichsstrafgesetzbuch. Begriff und Bedeutung als Strafschärfungsgrund*) keretén belül részletesen írt a német birodalmi büntető törvénykönyvben szereplő fegyver fogalmának meghatározásáról és az egyes bűncselekmények keretei között történő értelmezésről.
- ⁵⁵ KECSKEMÉTI Bálint: A bűncselekmény eszköze a minősítésnél. *A Jog*, 1896. 16. sz. 122–123. p.
- ⁵⁶ EDVI-ILLÉS, Károly: *A büntetőtörvénykönyv magyarázata*. Budapest, 1894. Révai Testvérek Irodalmi Intézet R.-T. Kiadása, 90. p.
- ⁵⁷ *A Magyar Szent Korona Országainak Bűnügyi Statisztikája az 1904–1908. évekről*. Budapest, 1910. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.Társulat; *A Magyar Birodalom Bűnügyi Statisztikája az 1909–1913. évekről*. Budapest, 1919. Pesti Könyvnyomda; Magyar Statisztikai Évkönyv 1872–1892; Magyar statisztikai évkönyv 1893–1949.
- ⁵⁸ *A Magyar Szent Korona Országainak Bűnügyi Statisztikája az 1904–1908. évekről*. Budapest, 1910. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-Társulat, 42. p.
- ⁵⁹ Erre vonatkozóan lásd SIKLÓI György: Rablások a felszabadulástól napjainkig. *Belügyi Szemle*, 1970. 7. sz. 87–88. p.; ACSAI Katalin: A kriminálstatistika valóban időszerű kérdései hazánkban. *Belügyi Szemle*, 1972. 1. sz. 60–62.p.; DÁVID Gábor: A bűnözés egyes tendenciái Magyarországon. *Belügyi Szemle*, 1977. 9. sz. 42–52. p.; VINCZE Zoltán: A rablások bűnügyi tapasztalatai Csongrád megyében. *Belügyi Szemle*, 1973. 9. sz. 84–87. p.; OLASZ József: A rablások kriminológiai tapasztalatai Csongrád megyében. *Magyar Jog*, 1976. 12. sz. 1080–1088. p.

